

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması

Aynur Turan

(əvvəli ötən sayımızda)

Konservatoriyanın iki bəstəkarlıq və fortepiano ifaçılığı fakültələrini bitirmişdi. O dövrdə belə bir ansambl yaratmaq yenilik idi, xalq çalğı aletləri ilə klassik musiqi aletlərinin sintezini ilk dəfə anam yaratmağa nail olmuşdu. Tofiq Quliyev, Emin Sabitoğlu, Oqtay Kazımov, Elza İbrahimova, Ramiz Mirişli, Oqtay Rəcəbov və bir sıra digər tanınmış bəstəkarla işləyirdi. Onların hamısı bizim evdə olmuşdular...

Ayəndə xanım anasını onlardan ayıran faciəvi günü böyük kədərlə xatırlayır: "1991-ci il iyulun 27-si idi. Atamı Moskvaya müayinəyə yola salmağa hazırlaşırıdım. Ansamblın violonçelçisi Minirə xanım da bizdə idi, anamla çox yaxın olduqlarından ona kömək etmək üçün gəlmişdi. Atam yol çantasını götürüb evdən çıxmaq istəyəndə mən və bacım Nuridə də onunla çıxdıq. Nuridə çox aşağı düşmədi, atamı əlinde tutduğu "Quran" kitabının altından keçirib, geriye döndü. Mən isə blokun qapısınındək onu ötürdüm. Bu dem dəhşətli bir səs eşitdim, tez geriye, evə qaçdım ki, anam məni görüb sakitləşsin ki, sağ-salamatam. Otağa girib balkona çıxmaq istədim. Balkondan əsər-ələmət qalmamışdıq"

Xatırladaq ki, Gülarə Əliyeva 1991-ci ildə həyat yoldaşı, kulturaloq Adil Adilovun, Moskva klinikasına müalicəyə yola salarkən kiçik qızı Nuridə və "Dan ulduzu" ansamblının istedadlı violonçelçisi Minirə ilə birgə eyvana çıxır və köhnə eyvanın uçması nəticəsində həlak olur.

O bu boyda bir caharı yaradıb, Yeri-göyü, asmanı yaradıb, İnsan onu, o insani yaradıb, Bu dünyanın əlifbası-məhəbbət, Ən ilk nəğmə, ən ilk yazı məhəbbət.

Dəyərli qonaqlar, bu gün sənətinə xüsusi məhəbbət və sevgi ilə bağlanan, xalqın sevilən qızı, bir istedadlı Azərbaycan qadını

Gülarə Əliyevanın yubileyidir.

... Deyirlər, insan doğulan an səmada yeni bir ulduz yaranır, parlayır... Bəxt ulduzu...

Və o ulduz bir də həmin insan dünyadan köçən anda sönür...

O da parlaq ulduz altında dünyaya gəlmişdi. Ulduzu da, necə dəyərlər, üzünə, bəxtinə gülmüşdü. Elə əsl ulduz həyatı yaşamışdı. Amma tək özü yaşamamışdı, başqalarına da yaşatmışdı. Çünki mehzi onun yaratdığı "Dan ulduzu" Azərbaycanın musiqi səmasında parlaq ulduza çevrilərək onlarla istedadlı gəncin sənət yoluna işiq tutdu. Onları xalqa tanıtdı, məhurlaşdırdı, sevdirdi, ulduz etdi.

XX əsr Azərbaycan musiqisinə ulduzlar pleyadası bəxş etdi. Vətəninin adını xarici ölkələrdə tanıtdı, mədəniyyətini layiqincə təmsil etdi, musiqisinə öz töhfələrini verdi. Bununla da adını qızıl həflərlə tariximizə həkk etdi. Dünyada klassik və xalq çalğı aletlərinin sintezindən ibarət ilk ansamblın yaradıcısı, Şərqdə ilk qadın ansambl rəhbəri kimi... Azərbaycanın görkəmli musiqiçisi, pianoçusu, sənətsünaslıq elmləri namizədi, əməkdar incəsənət xadimi kimi...

Və sadəcə əfsanəvi "Dan ulduzu" ansamblının yaradıcısı, bədii rəhbəri Gülarə Əliyeva kimi...

O, 57 yaşında həyata gözlerini yumdu. Yaşasaydı bəlkə də daha neçə-neçə sevilən nəğmələrin, musiqi nömrələrinin müəllifi olacaqdı... Yaşasaydı...

Kitabxananının dəyərli çıxışından sonra tədbir iştirakçıları öz çıxışına keçid alır, musiqiçilər onunla bağlı xatirələrdən söhbət açır.

Unudulmaz ansambl yaradıcısı Gülarə Əliyevanın 90-illik yubileyi ilə əlaqədar olaraq keçirilən maraqlı tədbirlərdən biri də "Şərqdə ilk qadın ansambl rəhbəri" adlı ədəbi-bədii gecədir. Gecədə Azərbaycanın görkəmli şair və musiqişünasları, bəstəkarlar, sənət adamları, müğənnilər, oxucular, məktəblilər toplaşır. Qonaqlar Gülarə Əliyevanın şəkilləri, onun haqqında deyilmiş sitatlar yazılmış çərçivələrlə bəzədilmiş zalda öz yerlərini alırlar. Gecənin əvvəlində tədbir iştirakçılarına Gülarə Əliyevanın həyat və yaradıcılığından bəhs edən slayd təqdim olunur. Sonra isə ədəbi-bədii gecəyə "Dan ulduzu" ansamblı — Xatirə (1988) — musiqi: Sevil Əliyevaya aid mahnı ilə start verilir. Gözəl ovqatdan sonra aparıcılar səhnəyə yaxınlaşırlar.

I Aparıcı: Hər kəs yer üzünə bir missiya ilə gelir. Onun da çiyinlərinə Yaradan o missiyanı

qoymuşdu. Yazı Yazan taleyini, qədrini notlarla yazmışdı sanki, musiqini ruhuna, qanına, canına hopdurmuşdu... Yoxsa həkim ailəsində ilk musiqiçi o olmazdı...

Gülarə xanım görkəmli dövlət və elm xadimi, tibb elmləri doktoru Əziz Əliyevin ailəsində dünyaya göz açmışdı. Evin şən, dəcəl qızı idi. Əslində, musiqiçi olacağı hələ uşaq yaşlarından evdə hamıya aqah olmuşdu. Çünki bütün günü evdə həm oxuyar, həm oynayardı. Şıltaqlığı ilə ailədə hamının üzünü güldürərdi. Maraqlı uşaqlıq illəri olub. Həmin çağlarını xoş xatirələrlə anardı. Atasını çox sevirdi. Özü də zahirən ona çox bənzəyirdi. Çox mehriban ailə olublar. Gəliş-gedişli, qonaq-qaralı... Azərbaycanın o

O, "Bəstəkar Fikrət Əmirovun yaradıcılığı" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edib. Dəyərli əsərdir, onu kitab kimi nəşr etdirmək fikrim var. 23 il İncəsənət İnstitutunun Musiqi nəzəriyyəsi kafedrasına rəhbərlik edib, o cümlədən institutun elmi şurasının üzvü olub. 1969-cu ildən dosent idi, elmi-pedaqoji fəaliyyət göstərmiş. Əvvəlcə Azteledio, sonra isə S.Rüstəmov adına Xalq Çalğı Aletləri Orkestrində və Əhsən Dadaşovun ansamblında konsertmeyster işləyib. Çoxsaylı əsərlər bəstələyib.

Bütün bunlarla yanaşı istedadlı musiqiçi Gülarə Əliyevanın içindəki, ruhundakı melodiya, avaz dinmək bilmirdi. Musiqidə yenilik etmək coşqusu getdikcə daha da

servatoriyanın tələbələrini, istedadlı, həvəsli gəncləri seçir. Leyla Şərifova və Yalçın Rzazadə ilk solistlər olur. Sonradan bu ansambl ilə kimlər çıxış etmədi ki?! Şövkət Ələkbərova, Elmira Rəhimova, Flora Kərimova, Akif İslamzadə, Hüseynağa Hədiyev, Səkinə İsmayılova, Məmmədbağır Bağırzadə, Məhəbbət Kazımov, Aybəniz Haşımova... Ansamblın üzvləri qarşısına isə bir tələb qoyulmuşdu: yalnız peşəkar bəstəkarların mahnıları səslənməlidir...

...Həmin gün - 1991-ci il iyulun 27-si adı yay günlərindən seçildi. Səhər həyəcanla açılmışdı. Evin sonbəşiyi Nuridə konservatoriyaya imtahan verməyə getmişdi. Axşam isə Adil Adilov xəstəxanada müalicə almaq üçün Mosk-

Musiqi kəhkəşanında qəfil parlayan

"Dan ulduzu"

dövr görkəmli ziyalıların çoxu onlara gələmiş. Evdə daim yaradıcı, elmi söhbətlər edilmiş. Gülarə xanım o cür mühitdə böyümüşdü.

Ailədə hamı həkim idi - atası, bacısı Zərifə, qardaşı Tamerlan. Sonradan evin sonbəşiyi Cəmil də bu ailə ənənəsini davam etdirirdi. Gülarə Əliyeva da tibb sahəsində bilgili idi. Ancaq ailədə yeganə adam idi ki, musiqiyə yönəlirdi. Hamı da bu qərarını anlayışla qarşıladı. Çünki necə istedadlı olduğunu görürdülər. Və o istedadın qarşısına sipər çəkmək sadəcə ədalətsizlik olardı. Əliyevlər ailəsində isə ədalətsizlik əsla ola bilməzdi.

Peşəkar musiqiçi olmağı qarşısına məqsəd qoyan Gülarə Əliyeva həyat missiyası uğrunda ilk addımlarını atmağa başlayır. Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına daxil olmaq üçün imtahan verir. Üzeyir Hacıbəyli kimi dahidən "hə" cavabı alıb, ali təhsilə yola başlayır. Özü də iki fakültədə...: Gülarə Əliyeva istedadlı pianoçu idi. Mükəmməl musiqi duyumu vardı. Amma musiqi bəstələmək üçün musiqişünas olmaq lazım idi. Ona görə Gülarə Əliyeva konservatoriyanın fortepiano və tarix-nəzəriyyə fakültəsində paralel təhsil alıb. Unudulmaz tələblik illəri olub. O dövrün tanınmış müəllimlərdən dərs alıb.

Onu öz missiyasına doğru aparırdı. Nəhayət, 1968-ci ildə Gülarə Əliyeva nəinki Azərbaycanda, dünyada bir ilk imza atır. Klassik və milli aletlərin sintezindən ibarət ansambl yaradır...

Bu, o dövr üçün bir inqilab sayılırdı. Həm də cəsarət tələb edirdi. Çünki elə bir sintez heç vaxt olmamışdı. Necə qarşılanacaqdı? Sevilecəkdimi? Gülarə xanım bu yeniliyi etdi. Və çox gözəl qarşılandı, dərhal da sevildi. Xeyli vaxt idi meşqlər gedirdi, amma hələ də ansambl ad qoyulmamışdı. Ad üzərində çox düşündülər, var-gəl etdilər, müxtəlif fikirlər səsləndi.

AzTV-nin o vaxtkı sədri Nəbi Xəzri "Dan ulduzu" adını təklif etdi. Anamın da çox xoşuna gəldi. Beləliklə, ansambl AzTV-nin nəzdində "Dan ulduzu" adı ilə fəaliyyətə başladı. Qeyri-adi ansambl idi. Musiqi səslənən kimi elə ilk notlardan hamı bilirdi ki, bu, "Dan ulduzu"nun ifasıdır. Çünki fərqli, standart ifalardan seçilən səslənmə, musiqi idi. Anamın ürəyindən keçən, ruhundan qopan melodiyalar idi.

Tezliklə "Dan ulduzu" Azərbaycan musiqisində ulduz kimi parlayır. Ansamblın konsertləri efirli, tədbirləri bəzəyir. Gülarə Əliyeva ansamblı daha çox kon-

vaya yola düşməliydi. Evdə qərribə bir çaxnaşma, gərginlik vardı. Bir yandan yemək hazırlanırdı, bir yandan yol çamadını yığılırdı, digər tərəfdə qızlar imtahanın necə keçməsindən danışırdılar. Ansamblın violonçel ifaçısı Minirə Yusifli də onlardaydı, ansamblı aid işlərlə məşğul idi. Məlum hadisə axşam saat 6-da baş verdi və Gülarə Əliyeva bu dünyadan çıxərək köçüb getdi. Gülarə Əliyevanın bu dünyadakı missiyası beləcə bir faciə ilə bitdi. Musiqili ömrü son akkordlarını vurdu. Həyat melodiyası vaxtsız susdu. O ürəkde neçə-neçə musiqilər, bəstələr doğulmamış dəfn olundu...

Bu ilin noyabrında ölməz yaradıcı şəxsiyyət Gülarə Əliyevanın 90 yaş, ansamblın yaranmasının isə 55 illiyidir. Onun adı və ölməz bələ yaddaşlardan silinməyəcək və mahnılarda yaşayacaq. Gülarə Əliyeva sənətkar və şəxsiyyət kimi buna layiqdir. O, XX əsr Azərbaycan musiqisinə öz izini qoyub, böyük işlər görüb. Şərqdə ilk qadındır ki, ansambl yaradıb və ona rəhbərlik edib. Dünyada klassik və milli aletlərin sintezindən ibarət ilk ansamblın yaradıcısıdır. Onun xidmətlərini unutmaq və danmaq olmaz.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunur